

CS

CS

CS



KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 19.6.2009
KOM(2009) 269 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Provádění, výsledky a celkové posouzení Evropského roku rovných příležitostí pro
všechny 2007**

{SEC(2009)781}

OBSAH

1.	Úvod.....	3
1.1.	Co je účelem tohoto sdělení?	3
1.2.	Proč evropský rok a čeho měl dosáhnout?	3
2.	Provádění.....	4
2.1.	Provádění Evropského roku rovných příležitostí pro všechny na vnitrostátní úrovni .	5
2.2.	Provádění Evropského roku rovných příležitostí pro všechny na úrovni EU	7
3.	Odkaz a udržitelnost.....	9
3.1.	V zúčastněných zemích.....	9
3.2.	Na úrovni EU	10
4.	Závěr	12

1. Úvod

1.1. Co je účelem tohoto sdělení?

V roce 2006 Rada a Evropský parlament znovu potvrdily své přesvědčení, že nediskriminace je jednou z hlavních zásad Evropské unie tím, že stanovily rok 2007 *Evropským rokem rovných příležitostí pro všechny* (dále jen „evropský rok“). Tento evropský rok měl zlepšit povědomí o právu každého jednotlivce na život bez diskriminace na základě rozsáhlého souboru práv a povinností stanovených směrnicemi ES a o potřebě vyvinout na úrovni Evropské unie a členských států nástroje podporující skutečnou rovnost.

V souladu s rozhodnutím o vyhlášení Evropského roku rovných příležitostí pro všechny¹ toto sdělení podává zprávu o jeho výsledcích a úspěších, posuzuje míru, jak byly splněny cíle evropského roku, a zkoumá výsledky s cílem zjistit, zda jsou udržitelné.

Zaměřuje se na:

- úkoly a odpovídající cíle, jež má evropský rok splnit,
- praktické a finanční provádění evropského roku založené na nezávislé hodnotící zprávě² a s ohledem na požadavky stanovené v rozhodnutí a
- udržitelné výsledky evropského roku na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU s cílem posoudit, jak jich lze využít při řešení náročných úkolů, jimž EU čelí.

1.2. Proč evropský rok a čeho měl dosáhnout?

a) Výzvy

Myšlenka Evropského roku rovných příležitostí pro všechny byla poprvé představena Komisí jako součást rámcové strategie³ pro potírání diskriminace, která upozorňovala na úkoly spojené s dalším vývojem postupu EU v oblasti nediskriminace, jak je nastíněn dále.

Právní předpisy

Zatímco jsou směrnice⁴ přijaté od roku 2000 na základě článku 13 Smlouvy⁵ vnímány jako zásadní pokrok, svých práv a povinností si bylo vědomo jen málo lidí. Kromě toho činitelům, jako jsou právníci, nevládní organizace a sociální partneři, kteří jsou důležití při pomoci obětem a při provádění směrnic v praxi, často chyběly potřebné znalosti a pravomoci.

¹ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 771/2006/ES ze dne 17. května 2006 o vyhlášení Evropského roku rovných příležitostí pro všechny (2007) – Směrem ke spravedlivé společnosti (Text s významem pro EHP), Úř. věst. L 146, 31.5.2006, s. 1.

² Průběžné hodnocení Evropského roku rovných příležitostí pro všechny 2007 - <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=483&furtherNews=yes>.

³ „Nediskriminace a rovné příležitosti pro všechny – rámcová strategie“ - KOM(2005) 224.

⁴ Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ (Úř. věst. L 180, 19.7.2000, s. 22), směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání (Úř. věst. L 303, 2.12.2000, s. 16) a směrnice Rady 2004/113/ES ze dne 13. prosince 2004, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování (Úř. věst. L 373, 21.12.2004, s. 37).

⁵ Článek 13 byl do Smlouvy o ES doplněn Amsterdamskou smlouvou a stanoví, že Společenství může přijmout vhodná opatření k boji proti diskriminaci na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo světového názoru, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace.

Kromě zajištění formálního práva na nediskriminaci přetrvávalo mnoho strukturálních překážek, jako například hluboce zakořeněné stereotypy týkající se skupin vystavených riziku diskriminace a také jejich nedostatečné zapojování. Navíc tam, kde byly tyto překážky vyřešeny, se přístup omezoval pouze na jednotlivé důvody diskriminace, ačkoli bylo stále více jasné, že to neodpovídá reálné individuální zkušenosti. Jelikož pro různé důvody diskriminace existuje řada společných úkolů a přístupů, jak je řešit, mohl velký přínos znamenat přístup pokrývající několik důvodů diskriminace najednou, založený na společné analýze a dialogu. A v neposlední řadě, panoval názor, že by EU mohla náležet významnější úloha při získávání a představování přenositelných vhodných postupů k odstranění těchto složitých strukturálních bariér.

b) Evropský rok rovných příležitostí pro všechny jako způsob přijetí úkolů

Rozhodnutí o evropském roku stanovilo, že řešení úkolů bude probíhat prostřednictvím čtyř cílů, kterými jsou Práva (reagující na právní otázky), Zastoupení, Uznání a Respekt (reagující politické na otázky). Spoluzákonodárci rovněž stanovili tyto tři zásady provádění, které jsou podrobněji popsány v následujícím oddíle:

- vyvážené zohledňování důvodů se zaměřením na vícenásobnou diskriminaci a na uplatňování hlediska rovnosti žen a mužů ve všech aktivitách,
- decentralizované provádění prostřednictvím plánů na vnitrostátní úrovni a opatření, která přihlížejí k vnitrostátním, regionálním a místním rozdílům, a
- úzké zapojení občanské společnosti a sociálních partnerů.

Výsledky Evropského roku rovných příležitostí pro všechny musí být tedy posuzovány ve světle těchto cílů a zásad (oddíl II) a z hlediska jejich udržitelnosti (oddíl III).

2. PROVÁDĚNÍ

Tento oddíl nastiňuje provádění Evropského roku rovných příležitostí pro všechny na úrovni členských států a EU a vychází z externího hodnocení⁶. Další fakta a číselné údaje jsou uvedeny v příloze.

⁶ Hodnocení, které provedla společnost Rambøll Management SA, zahrnovalo případové studie o 10 zemích, tedy Belgii, Dánsku, Finsku, Irsku, Litvě, Polsku, Rumunsku, Slovensku, Španělsku a Spojeném království, a také čtyři tematické zprávy zaměřující se na způsob, jak byly řešeny tři důvody diskriminace (věk, rasa/etnický původ a sexuální orientace) a uplatňování hlediska žen a mužů ve všech akcích a činnostech evropského roku.

2.1. Provádění Evropského roku rovných příležitostí pro všechny na vnitrostátní úrovni

a) Evropský rok v číslech

Konkrétní akce

Ve 30 zúčastněných zemích⁷ bylo provedeno **434 akcí**. Jejich počet a rozsah se výrazně lišily: zatímco v Belgii proběhly tři⁸, ve Francii to bylo 49 akcí⁹. Tyto akce přinesly zhruba **1 600 výstupů¹⁰**, mezi něž patřilo 1 000 setkání a akcí, zhruba 440 kampaní na vnitrostátní úrovni a více než 120 studií a průzkumů. Nejčastěji byl řešen rasový/etnický důvod (61 % všech akcí) a rovnost pohlaví (62 %). „Morální“ podporu¹¹ navíc obdrželo více než **1 700** dalších činností, které byly v souladu s cíli Evropského roku rovných příležitostí pro všechny.

Skutečnost, že bylo podáno tolik žádostí o používání loga a dalších materiálů náležejících Evropskému roku rovných příležitostí pro všechny, byla jasnou známkou jeho přínosu. Téměř všechny závěrečné zprávy o činnosti uváděly význam akcí, jimž byla udělena morální opora, a Kypr, Itálie, Malta, Polsko, Portugalsko a Rumunsko na ně kladly zvláštní důraz.

Vedoucí akcí a partneři

Do 434 hlavních akcí bylo zapojeno celkem zhruba 1 000 vedoucích akcí a dalších partnerů¹², z nichž většina byly vnitrostátní orgány (42 %), nevládní organizace (25 %) nebo jiné organizace¹³ (20 %).

Úroveň provádění a cílové skupiny

Akce (75 %) byly prováděny především na celostátní úrovni, méně často na regionální nebo místní úrovni (zhruba po 30 %)¹⁴. Na obecnou veřejnost se zaměřovalo asi 80 % z těchto 434 akcí, na občanskou společnost, správní orgány a organizace sdělovacích prostředků asi 50 % akcí a na vedení podniků asi 33 %.

Finanční plánování a plnění

Spoluzákonodárci stanovili celkový rozpočet na evropský rok ve výši **15 milionů EUR**, z nichž bylo 7,65 milionu EUR vyčleněno na činnosti na vnitrostátní úrovni. Zúčastněné země musely částku, kterou získaly od EU, doplnit z veřejných nebo soukromých zdrojů, čímž bylo pro 27 členských států dosaženo předpokládaného celkového rozpočtu ve výši 15,30 milionů

⁷ Jelikož se země EHS (Island, Lichtenštejnsko a Norsko) rovněž rozhodly účastnit se evropského roku (a tedy splnit pravidla), dosáhl celkový počet zúčastněných zemí 30.

⁸ Mediální kampaň v Belgii byla největší akcí v rámci Evropského roku rovných příležitostí pro všechny. Její rozpočet činil 465 300 EUR a byla zaměřena na všech šest vymezených důvodů evropského roku v souvislosti s tématy Právo, Uznání a Respekt.

⁹ Francie provedla největší počet akcí vedených nejrůznějšími činiteli (většinou nevládními organizacemi) a provedla více než polovinu z nich na místní nebo regionální úrovni.

¹⁰ Zdroj: dotazník pro národní prováděcí orgány (závěrečná hodnotící zpráva).

¹¹ Akce oprávněně používat logo evropského roku, které však neobdržely finanční prostředky ze zdrojů EU.

¹² Do několika akcí bylo zapojeno více partnerů, z čehož vyplývá tento vyšší počet.

¹³ Především univerzity, regionální a místní orgány, podniky a sociální partneři.

¹⁴ Součet nečiní 100 %, jelikož některé akce byly prováděny na několika úrovních.

EUR. Zatímco se většina ze zúčastněných 30 zemí rozhodla doplnit spolufinancování Komise požadovanými 50 %, některé se rozhodly věnovat více, díky čemuž dosáhl předpokládaný celkový rozpočet 18,5 milionů EUR.

Konečné výdaje na 434 akcí provedených na vnitrostátní úrovni činily nakonec 15,9 milionů EUR, tedy 86 % původního předpokládaného rozpočtu.

Všech 30 zúčastněných zemí alespoň doplnilo svou dotaci od EU, a to celkově o více než 57 %. V důsledku nadhodnocení nákladů a zpoždění ve fázi plánování, na počátku akcí a v obdržení finančních prostředků utratily některé země méně, než činila částka původně plánovaného rozpočtu: celkově to bylo vyrovnáno dalšími zdroji poskytnutými sedmi zeměmi.

b) Plnění hlavních zásad provádění

Decentralizace a vyvážené zohledňování všech důvodů diskriminace, které patřily mezi zásady provádění Evropského roku rovných příležitostí pro všechny stanovené v rozhodnutí vyhlášujícím tento evropský rok, byly hlavními faktory jeho úspěchu.

Decentralizace

Rozhodnutí stanoví, že by převážná část akcí evropského roku měla být decentralizována na vnitrostátní úrovni. Za tím účelem muselo 30 zúčastněných zemí zřídit nebo jmenovat **vnitrostátní prováděcí orgán**, zpravidla ministerstvo. V několika případech byl tento úkol svěřen subjektu zabývajícímu se prosazováním rovnosti nebo úřadu veřejného ochránce práv. Počet zaměstnanců se pohyboval v rozsahu od 15 v Portugalsku do 1 v Belgii a Norsku a celkem bylo prováděním evropského roku na vnitrostátní úrovni pověřeno 100 pracovníků.

Každý vnitrostátní prováděcí orgán odpovídal za vymezení **vnitrostátní strategie** provádění evropského roku v **úzké spolupráci s občanskou společností**. Poprvé byly členské státy vyzvány, aby nastínily úkoly a problémy, jimž čelí z hlediska šesti důvodů diskriminace uvedených v článku 13 Smlouvy o EU, uvedly své vnitrostátní priority v tomto ohledu a s přihlédnutím ke **čtyřem hlavním cílům** (zmíněným výše) stanoveným v rozhodnutí o evropském roku a poskytly seznam jednotlivých akcí vybraných ke spolufinancování ze strany EU.

Obecně byla decentralizace provádění vnímána jako přínosná pro zvýšení významu evropského roku tím, že umožnila opětovné zaměření na obecné cíle (Právo, Zastoupení, Uznání a Respekt) a jejich přizpůsobení vnitrostátní situaci.

Vedoucí akcí se navíc mohli obracet přímo k vnitrostátnímu prováděcímu orgánu, dobře obeznámenému s vnitrostátní situací, a bylo možno zahrnout činitele, kteří pracovali pouze v národním jazyce. Případové studie jednotlivých zemí z Dánska, Irska, Litvy, Rumunska, Španělska a Slovenska obsahovaly zjištění, že decentralizovaný přístup usnadnil:

- akce, které byly blízké občanům, a tudíž odrážely společenskou realitu,
- vznik příležitosti ke komunikaci a spolupráci v rámci skupiny sestávající z několika organizací představujících různé důvody diskriminace,
- identifikaci menších nevládních organizací a jejich vybavení pravomocemi potřebnými pro účast.

Vyvážené zohledňování všech důvodů

Rozhodnutí požadovalo, aby byly **všechny důvody** diskriminace zohledňovány pokud možno vyváženě. To se ve většině zúčastněných zemí odrazilo v podobě výzev k předkládání návrhů, jež se zabývaly alespoň dvěma nebo třemi důvody najednou.

Tento **přístup napříč důvody nebo pokrývající více důvodů** najednou podpořil spolupráci mezi:

- celostátními, regionálním a místními orgány odpovědnými za různé důvody diskriminace a
- nevládními organizacemi zastupujícími různé skupiny diskriminované na celostátní, regionální nebo místní úrovni.

Evropský rok rovných příležitostí pro všechny byl první iniciativou, kde **pohlaví** nebylo posuzováno jen samo o sobě, nýbrž v souvislosti se zbývajícími pěti důvody uvedenými v článku 13 Smlouvy o ES. Některé země díky tomu podpořily akce zaměřené na ženy, které čelí **vícenásobné diskriminaci**, jako jsou ženy pocházející z menšin (například romské ženy) a starší ženy se zdravotním postižením, u nichž je pravděpodobnost, že budou diskriminovány vyšší než u jejich mužských protějšků.

2.2. Provádění Evropského roku rovných příležitostí pro všechny na úrovni EU

Zapojení hlavních činitelů

Rozhodnutí o evropském roku stanovilo, aby byl zřízen **poradní výbor** sestávající z členů pocházejících z každé ze 30 zúčastněných zemí. Tento výbor od června 2006 do července 2008 zasedal sedmkrát.

Svou osvětou a činností na zlepšování povědomí hrají organizace zastupující a hájící lidi vystavené diskriminaci zásadní úlohu při zajišťování účinnosti práv proti diskriminaci. Zapojení občanské společnosti do návrhu a provádění činností v rámci evropského roku bylo proto velice důležité. Komise pořádala v rámci **poradní skupiny** pravidelné diskuse s **nevládními organizacemi a sociálními partnery**, k nimž došlo v období od června 2006 do července 2008 šestkrát.

Zahajující a závěrečná konference Evropského roku rovných příležitostí pro všechny

Zahajovací konference evropského roku, kterou pořádalo německé předsednictví Rady, a vůbec první vrcholné schůzky o rovnosti¹⁵, jež se konala v Berlíně koncem ledna, se zúčastnilo 530 osob. Téměř 700 účastníků měla závěrečná konference v Lisabonu konaná ve dnech 19. a 20. listopadu, kde se jednalo o úspěších a odkazu evropského roku. Tato diskuse se promítla do závěrů Rady o Evropském roku rovných příležitostí pro všechny (viz níže). Jak mezi účastníky zahajující, tak závěrečné konference byli nejrozličnější činitelé s pravomocí přijímat rozhodnutí a účastníci ze všech 30 zúčastněných zemí i představitelé na vysoké úrovni z evropských orgánů a zástupci občanské společnosti.

¹⁵ KOM(2005) 224.

„Evropský parlament rovných příležitostí“

Jak Evropskému parlamentu, tak jednotlivým poslancům Evropského parlamentu z celé řady výborů a politických skupin náležela v rámci evropského roku velice důležitá úloha. Parlament a Komise společně zorganizovaly „Evropský parlament rovných příležitostí pro všechny“, tedy fórum pro dialog s občanskou společností o odstranění diskriminace a podpoře rovných příležitostí v zaměstnání i mimo něj, které se konalo v prostorách Parlamentu v Bruselu ve dne 11. a 12. října. Oba orgány opakovaně vyjádřily svůj závazek zasazovat se o zavedení opatření, jež povedou k lepšímu provádění a k rozšíření působnosti stávajících právních předpisů EU, které poskytují ochranu před diskriminací ze všech důvodů uvedených v článku 13 Smlouvy o EU. Poslanci Evropského parlamentu se zúčastnili činností na celoevropské i vnitrostátní úrovni, například turné kamionu s názvem „Za rozmanitost“, které začalo v dubnu 2007 ve Štrasburku.

Průzkumy Eurobarometr

Tři komplexní průzkumy Eurobarometr¹⁶ věnované vnímání diskriminace, rovnosti a rozmanitosti veřejností poskytly faktické podklady pro diskusi o činnostech v rámci Evropského roku rovných příležitostí pro všechny. Vnitrostátní přehledy vypracované ve 22 jazycích EU napomohly určení úkolů na úrovni členských států. Jedna otázka týkající se povědomí o evropském roku ve 27 členských státech poskytla dobrý přehled ohledně dopadu evropských i vnitrostátních kampaní a akcí: **37 % z 27 147 dotazovaných** v rámci průzkumu Flash Eurobarometr č. 232¹⁷ **slyšelo o Evropském roku rovných příležitostí pro všechny.**

Informační a vzdělávací kampaň na úrovni celé EU

V rámci celoevropské informační a propagační kampaně byly využity různé nástroje:

- oficiální **internetové stránky Evropského roku rovných příležitostí pro všechny**¹⁸: vzhledem k tomu, že většina sekcí byla přeložena do 22 jazyků EU, byl tento zdroj ihned k dispozici. Stránky navštívilo 74 578 čtenářů měsíčně, celkem tedy 894 934 čtenářů,
- **materiály k celoevropské kampani** byly připraveny ve 22 jazycích: sestávaly z letáku, pohlednice, plakátu „We are Europe“ („My jsme Evropa“) a propagačních stojanů pro každý vnitrostátní prováděcí orgán a Komisi a
- více než 700 zásilek **informačních tiskovin**, propagačních materiálů a stojanů bylo doručeno vnitrostátním prováděcím orgánům, vnitrostátním korespondentům, nevládním organizacím a veřejnoprávním orgánům.

Zastoupení a delegace Komise se významně podílely svou účastí na vnitrostátních akcích na vysoké úrovni a pořádáním akcí ve svých prostorách. Na Kypru, ve Finsku a v Rumunsku byla využita také síť *Europe Direct*.

¹⁶ Zvláštní Eurobarometr č. 263, „Diskriminace v Evropské unii“, zveřejněný v lednu 2007, Zvláštní Eurobarometr č. 296, „Diskriminace v Evropské unii – vnímání, zkušenosti a přístupy“, zveřejněný v červenci 2008 a Euroflash č. 232, zveřejněný v únoru 2008

¹⁷ http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_232_en.pdf.

¹⁸ <http://equality2007.europa.eu>.

3. ODKAZ A UDRŽITELNOST

Budou výsledky Evropského roku rovných příležitostí pro všechny dále využívány a udržovány?

3.1. V zúčastněných zemích

Ačkoli má evropský rok přirozeně pouze 12 měsíců, může mít na vnitrostátní úrovni dlouhodobější dopad, a to zejména třemi hlavními způsoby.

a) Konsolidace vnitrostátních politik/činností

Ze 30 vnitrostátních prováděcích orgánů 25 vyjádřilo stanovisko, že vnitrostátní strategie by nebyly bývaly vypracovány, kdyby Evropský rok rovných příležitostí pro všechny neexistoval, a 23 z nich zastávaly názor, že jejich vnitrostátní strategie přinesly výrazně více činností a iniciativ proti diskriminaci, za rovné příležitosti a rozmanitost, než bych jich bývalo bylo jinak.

Když evropský rok skončil, 72 % vedoucích akcí očekávalo pokračování nebo opakování svých akcí. 338 vedoucích akcí uvedlo, že díky akcím podniknutým v rámci evropského roku vyvinuli nové formy spolupráce nebo posílili stávající struktury spolupráce. Navíc 88 % vedoucích akcí, kteří vypracovali koncepce a materiály, očekávali, že tyto koncepce a materiály budou používány i po skončení evropského roku.

b) Intenzivnější spolupráce s občanskou společností

Příprava vnitrostátních strategií byla sama o sobě úspěchem, ale zároveň jasně posílila spolupráci jak v rámci vládních orgánů a organizací občanské společnosti, tak mezi nimi.

Celkem 18 vnitrostátních prováděcích orgánů (Bulharska, České republiky, Dánska, Kypru, Irska, Itálie, Lotyšska, Lucemburska, Maďarska, Německa, Nizozemska, Polska, Portugalska, Rakouska, Řecka, Slovenska, Slovinska a Švédska) vyjádřilo názor, že evropský rok přinesl novou nebo lepší spolupráci s nevládními organizacemi, občanskou společností a sociálními partnery i mezi nimi a dále mezi skupinami a institucemi, které by v současné době bez podnětu evropského roku společně nepracovaly.

Více než 140 sítí, včetně různých poboček vlády, subjektů zabývajících se prosazováním rovnosti, organizací občanské společnosti bylo vytvořeno jako přímý důsledek evropského roku. U většiny z nich (95) se očekávalo, že budou ve své práci pokračovat i v příštích letech.

c) Nové otázky

V některých zemích byl Evropský rok rovných příležitostí pro všechny příležitostí zaměřit se na ty důvody diskriminace, které dosud nebyly řešeny nebo nebyly řešeny tak důrazně, jako ostatní důvody.

Díky evropskému roku byla zaplněna mezera v informacích, když 21 zemí uskutečnilo studie zaměřené konkrétně na **diskriminaci na základě věku**. AGE, Evropská platforma pro starší osoby, poznamenala, že se díky evropskému roku podařilo zlepšit povědomí o poměrně

novém důvodu diskriminace, kterým je věk¹⁹. Evropský rok představoval průlom v několika zemích, kde se diskriminace na základě věku stala poprvé tématem veřejných diskusí.

Mnohé akce se zabývaly **diskriminací na základě rasy a etnického původu**: evropský rok byl významný pro nejpalčivější otázky a potřeby zjištěné v této oblasti na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU. Pomohl také upozornit na problémy, jimž čelí obyvatelstvo romského původu: 12 akcí prováděných v 10 zúčastněných zemích, které zahrnovaly rozsáhlou složku věnovanou Romům, pomohly zlepšit povědomí o jejich situaci v celé Evropě.

Požadavek vyváženě bojovat proti všem důvodům diskriminace, jenž je obsažen v rozhodnutí o Evropském roku rovných příležitostí pro všechny, znamená nejen to, že byl velký počet akcí věnován **diskriminaci na základě sexuální orientace** a některé země této otázce věnovaly více pozornost, ale také to, že se některé země tímto typem diskriminace zabývaly poprvé. Díky evropskému roku se také podařilo dostat do politického programu transgenderovou problematiku.

3.2. Na úrovni EU

a) Pevný politický závazek blízky praxi

V prosinci 2007 Rada ve složení pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele přijala rozsáhlé usnesení²⁰ v návaznosti na Evropský rok rovných příležitostí pro všechny, v němž přivítala zahájené iniciativy a priority vytyčené pro budoucnost. Zasedání Evropské rady v prosinci 2007 podpořilo výsledky evropského roku a doplnilo, že je třeba, aby EU a členské státy zintenzivnily práci na podpoře začlenění Romů. Dne 2. července 2008 v rámci obnovené sociální agendy²¹ Komise přijala **soubor opatření pro boj proti diskriminaci**, který zahrnuje:

- nový návrh **směrnice** o rovném zacházení, která zakazuje diskriminaci na základě věku, zdravotního postižení, sexuální orientace a náboženství nebo vyznání mimo oblast zaměstnání,
- **sdělení** nazvané „Nediskriminace a rovné příležitosti: obnovený závazek“, které vytyčuje komplexní přístup ke zintenzivnění akcí proti diskriminaci, jež zahrnují:
 - účinnější využívání dostupných nástrojů, jako je obecné zohledňování nediskriminace, pozitivní akce, akce na měření diskriminace a hodnocení pokroku, zlepšování povědomí a vzdělávání a činnosti podporující rozmanitost na pracovišti,
 - nový podnět pro dialog o nediskriminační politice zaměřené jak na vnitrostátní orgány, tak na občanskou společnost,
- rozhodnutí Komise o zřízení **skupiny vládních odborníků pro nediskriminaci**²², jejichž úkolem je zkoumat dopad vnitrostátních a evropských opatření proti diskriminaci,

¹⁹ http://www.age-platform.org/EN/IMG/AGE_assessment_of_European_Year.pdf.

²⁰ Usnesení Rady o činnostech navazujících na Evropský rok rovných příležitostí pro všechny (2007), <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/07/st15/st15383.en07.pdf>.

²¹ „Obnovená sociální agenda: Příležitosti, přístup a solidarita v Evropě 21. století“ – KOM(2008) 412 v konečném znění.

²² Rozhodnutí K(2008) 3261.

validovat osvědčené postupy formou vzájemného učení a vypracovat kritéria pro hodnocení účinnosti politik proti diskriminaci,

- pracovní dokument útvarů Komise o nástrojích Společenství a politikách pro začlenění Romů.

Tento soubor opatření byl do značné míry založen na nabytých zkušenostech a na požadavcích předložených v průběhu Evropského roku rovných příležitostí pro všechny, a zejména na vnitrostátních strategiích a akcích, které tyto strategie zahrnovaly, na diskusích a závěrečích při zahajovací a závěrečné konferenci evropského roku a na mnohých vnitrostátních akcích. Na základě komplexního posouzení dopadů, které do značné míry odráželo diskusi a události během evropského roku, byl předložen návrh nové směrnice podle článku 13.

b) Využití podnětu Evropského roku rovných příležitostí pro všechny v době krize

S rostoucí nezaměstnaností a nebezpečím chudoby a vyloučení, které se v době současné hospodářské recese prohlubuje, musí EU i členské státy dostát svým závazkům v oblasti rovnosti a nediskriminace a upevnit je. Dějiny ukázaly, jak lze obavy a těžkosti zneužít při pronásledování menšinových skupin a k porušování základních práv.

Porozumění situaci

Prvním krokem, který musí EU a členské státy učinit, aby zabránily tomu, že současná situace povede k porušování práv a vyšším strukturálním překážkám, je přístup ke správným informacím o tom, co se děje ve skutečnosti. Nedostatek srovnatelných údajů v EU o situaci skupin ohrožených diskriminací brání náležitému porozumění situaci a jejímu řádnému sledování.

Komise provede průzkum Eurobarometr věnovaný vnímání diskriminace v polovině roku 2009 s cílem srovnat trendy vyplývající z průzkumů provedených před a přímo po skončení Evropského roku rovných příležitostí pro všechny. Tato činnost bude doplňovat komplexní sběr údajů prováděný Agenturou Evropské unie pro základní práva. Komise ve spolupráci s vnitrostátními statistickými úřady také zkoumá možnost pravidelně sbírat statistické údaje o rozsahu a dopadu diskriminace a/nebo vypracování modulu pro průzkum EU věnovaný zkušenostem s diskriminací.

Probíhající dialog s evropskou zastřešující sítí pro občanskou společnost²³ o různých důvodech diskriminace, na něž se vztahuje článek 13, a síť Equinet (Evropská síť subjektů zabývajících se rovností), která byla vytvořena během Evropského roku rovných příležitostí pro všechny, Komisi pomohou získat aktuální zprávy o případech porušování práv. Podobně dialog, který Komise navázala s členskými státy jako přímý výsledek evropského roku, s nimi umožní přímou výměnu poznatků o vývoji v EU.

Reakce na porušování a hledání řešení

Komise nedávno rozhodně odsoudila jakékoli porušování základních práv, včetně páčání rasistických a homofobních činů a vyjadřování rasistických nebo homofobních postojů. Jakožto strážkyně Smluv pečlivě monitoruje dodržování práv a bude důsledně sledovat jakékoli porušování práva Společenství. Včasné přijetí návrhu směrnice podle článku 13

²³

AGE, EDF, ENAR, ERIQ, EWL, ILGA a YFJ.

Radou by tedy představovalo jasné znamení svědčící o závazku EU v oblasti základních práv a rovnosti.

Probíhající dialog s členskými státy a občanskou společností, který čerpá ze zkušeností během Evropského roku rovných příležitostí pro všechny, rovněž napomůže určit politické reakce a správné postupy předjímající diskriminaci a bojující proti ní v současném hospodářském a společenském klimatu. Očekává se, že vrcholná schůzka o rovnosti, kterou uspořádá švédské předsednictví na podzim 2009, se bude zabývat tím, jak postupovat v oblasti nediskriminace v kontextu krize a jak poskytnout členskými státům a účastníkům jasné vedení v otázkách, jež je třeba co nejnaléhavěji řešit v této složité době.

Díky Evropskému roku rovných příležitostí pro všechny došlo pomocí kampaně na úrovni EU a řady činností na vnitrostátní úrovni ke zvýšení úsilí o zlepšení povědomí o existujících právech a povinnostech a v boji proti stereotypům. Komise na základě poznatků a v úzké spolupráci s EU a vnitrostátními účastníky pokračuje ve svých snahách o zlepšení povědomí²⁴, jejichž cílem je zajistit přístup ke správným informacím a dát jasné znamení, že diskriminace a stereotypy jsou nepřijatelné a škodlivé pro hospodářskou obnovu.

Zvláštní pozornost začlenění Romů

Zdá se, že v době hospodářské krize jsou Romové vystaveni riziku zvýšené diskriminace. Komplexní zpráva Komise o nástrojích Společenství, která byla předložena v červenci 2008 jako odpověď na požadavek formulovaný na zasedání Evropské rady v prosinci 2007, posloužila jako podklad při summitu o romské otázce uspořádaném Komisí v září 2008. Tento summit a zpráva, která vyvolala intenzivní diskusi, vedly k dohodě účastníků na zesílení snah o podporu pro začlenění Romů.

Komise se ujala v tomto procesu vedení, nicméně k dosažení skutečného pokroku v této oblasti bylo zapotřebí úsilí na straně celostátních, regionálních a místních orgánů. Zasedání Evropské rady v prosinci 2008 podpořilo komplexní závěry přijaté Radou ve složení pro obecné záležitosti²⁵, potvrdilo závazek členských států, že na podporu začlenění Romů využijí dostupných nástrojů, jako jsou strukturální fondy, a rozhodlo o pořádání druhého summitu o romské otázce v rámci španělského předsednictví, a to u příležitosti Mezinárodního dne Romů dne 8. dubna 2010.

Pro přípravu této akce a k zajištění živé diskuse budou příspěvky všech aktérů představeny v rámci romské platformy. Komplexní zpráva, která bude před summitem vypracována, bude doplněna rozsáhlou studií o úspěšných politikách a programech, které Komise uskuteční v návaznosti na Evropský rok rovných příležitostí pro všechny. První setkání platformy, organizované českým předsednictvím a Komisí, se konalo v dubnu 2009.

4. ZÁVĚR

Ambiciózní a pokrokové rozhodnutí o vyhlášení Evropského roku rovných příležitostí pro všechny stanovilo soubor přísných požadavků, které měly zajistit, aby měly finanční i lidské zdroje, jež na něj byly vyčleněny, významný přínos. Navzdory poměrně krátkému přípravnému období mezi jeho přijetím v květnu 2006 a počátkem roku 2007 dokázal evropský rok splnit požadavky, jež byly vytyčeny s ohledem na rozpočtové plnění a zásady

²⁴ <http://www.stop-discrimination.info>.

²⁵ Dokument Rady 15976/1/08 REV 1, body 10–14.

vlastního provádění (vyvážené zohledňování důvodů, decentralizace, zapojení občanské společnosti a sociálních partnerů, zaměření na vícenásobnou diskriminaci a uplatňování hlediska rovnosti žen a mužů), a přinesl velký počet finančně a morálně podporovaných akcí.

Nejdůležitějším faktorem úspěchu Evropského roku rovných příležitostí pro všechny byl politický závazek členských států, evropských orgánů a občanské společnosti. Členské státy nejenže vyčlenily značné množství finanční prostředků na praktické provádění, ale byly také připraveny – a to někdy poprvé – diskutovat otevřeně o situaci týkající se šesti důvodů diskriminace ve své zemi a v návaznosti na to vypracovat veřejné strategie pro řešení zjištěných problémů. Komise vykonala svůj úkol spočívající ve vytvoření rámce pro provádění s politickou podporou Evropského parlamentu a Rady. Občanská společnost na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni plně tento projekt přijaly a vyčlenily na jeho provádění značnou část svých skromných zdrojů.

Kromě splnění obecného cíle, kterým bylo zlepšit povědomí o právech a povinnostech obsažených ve stávajícím právním rámci, Evropský rok rovných příležitostí pro všechny podnítil diskusi o odstranění překážek mezi uvedenými šesti důvody diskriminace. Tato diskuse se promítla do rozhodnutí Komise přijmout nový návrh směrnice podle článku 13, která by vyrovnala míru ochrany poskytované v oblasti jednotlivých důvodů diskriminace. Komise také podpořila stálou diskusi s členskými státy a účastníky, s jejíž pomocí by EU vypracovala politiku vedoucí k dosažení rovnosti a k tomu, aby každý jednotlivec mohl naplnit svůj potenciál. Tyto úspěchy přispějí k rozptýlení obav a předsudků, jež by mohla finanční a hospodářská krize přinést, a budou působit proti vytváření nových diskriminačních překážek, které by mohly prohlubovat vyloučení a bránit hospodářské obnově.